

Lucy Maud Montgomery

MODRÝ ZÁMEK

Splendidum družstvo

MODRÝ ZÁMEK

LUCY MAUD MONTGOMERY

Splendidum družstvo • Vražné, Hynčice

MODRÝ ZÁMEK

Copyright © Lucy Maud Montgomery, 1926

Translation © Tereza Novotná, 2021

Czech Edition © Splendidum družstvo

Vražné, Hynčice, 2022

První el. vydání

ISBN 978-80-7681-153-9 (EPUB)

ISBN 978-80-7681-154-6 (MOBI)

ISBN 978-80-7681-155-3 (PDF)

Podle anglického originálu The Blue Castle od Lucy Maud Montgomeryové, přeložila

Tereza Novotná.

Obsah

KAPITOLA I.
KAPITOLA II.
KAPITOLA III.
KAPITOLA IV.
KAPITOLA V.
KAPITOLA VI.
KAPITOLA VII.
KAPITOLA VIII.
KAPITOLA IX.
KAPITOLA X.
KAPITOLA XI.
KAPITOLA XII.
KAPITOLA XIII.
KAPITOLA XIV.
KAPITOLA XV.
KAPITOLA XVI.
KAPITOLA XVII.
KAPITOLA XVIII.
KAPITOLA XIX.
KAPITOLA XX.
KAPITOLA XXI.
KAPITOLA XXII.
KAPITOLA XXIII.
KAPITOLA XXIV.
KAPITOLA XXV.
KAPITOLA XXVI.
KAPITOLA XXVII.
KAPITOLA XXVIII.

KAPITOLA XXIX.
KAPITOLA XXX.
KAPITOLA XXXI.
KAPITOLA XXXII.
KAPITOLA XXXIII.
KAPITOLA XXXIV.
KAPITOLA XXXV.
KAPITOLA XXXVI.
KAPITOLA XXXVII.
KAPITOLA XXXVIII.
KAPITOLA XXXIX.
KAPITOLA XL.
KAPITOLA XLI.
KAPITOLA XLII.
KAPITOLA XLIII.
KAPITOLA XLIV.
KAPITOLA XLV.

Lucy Maud Montgomery - životopis

KAPITOLA I.

Kdyby jednoho květnového rána nepršelo, celý život Valancy Stirlingové by se vyvíjel úplně jinak. Šla by s celým svým klanem na zasnubní piknik tety Wellingtonové a doktor Trent by odjel do Montrealu. Ale pršelo a vy si přečtete, co se jí kvůli tomu stalo. Valancy se probudila brzy, v mrtvé, beznadějné hodině těsně před svítáním. Nespala příliš dobře. Člověk se někdy špatně vyspí, už jen proto, že mu zítra je devěťadvacet a je svobodný, v komunitě a v prostředí, kde jsou svobodné jen ty, které si nedokázaly najít muže, je to velmi těžké.

Deerwoodovi a Stirlingovi už dávno považovali Valancy za starou pannu. Sama Valancy se však nikdy zcela nevzdala ve svém žalostném bytí, malé naděje, že se jí románek ještě naskytne. Ovšem tohoto mokrého, strašlivého rána, kdy se probudila a uvědomila si, že je jí dvacet devět let a žádný muž ji nechce, přestala doufat. Valancy tolik nevadilo, že je stará panna. Koneckonců, pomyslela si, být starou pannou nemůže být tak strašné jako být provdaná za strýčka Wellingtona nebo strýčka Benjamina, nebo dokonce za strýčka Herberta. Bolelo ji, že nikdy neměla příležitost být něčím jiným než starou pannou. Žádný muž po ní nikdy netoužil.

Do očí se jí draly slzy, když tam ležela sama ve slabě šedivé tmě. Neodvažovala se plakat tak silně, jak by chtěla, a to ze dvou důvodů. Bála se, že by pláč mohl vyvolat další záchvat té bolesti kolem srdce. Potom, co ulehla do postele, ji to přepadlo – bylo to horší než kdykoli předtím. A bála se, že si matka u snídani všimne jejích červených očí a bude se jí neustále vyptávat na příčinu jejího smutku.

“Předpokládejme,” pomyslela si Valancy s příšerným úšklebkem, “že bych odpověděla čistou pravdu: ‘Pláču, protože se nemůžu vdát.’ Jak by se matka zděsila – ačkoli se za svou starou panenskou dceru stydí každý den svého života.”

Ale samozřejmě je třeba zachovat zdání. Určitě by slyšela matčin diktátorský hlas, jak ji ujišťuje, že není slušné, aby dívka myslela na muže.

Při pomyšlení na matčin výraz se Valancy rozesmála – měla totiž smysl pro humor, o kterém nikdo z jejího klanu nic nevěděl. Ostatně na Valancy bylo hodně věcí, které nikdo netušil. Ale její smích byl velmi povrchní a za chvíli už ležela, schoulená, marná malá postava, poslouchala déšť, který venku lil, a s odpornou nechutí sledovala chladné, nemilosrdné světlo, které se vkrádalo do jejího ošklivého pokoje.

Ošklivost toho pokoje z duše nenáviděla. Žlutě natřená podlaha s jedním ohavným “háčkovaným” kobercem u postele, na němž byl groteskní “háčkovaný” pes, který se na ni vždycky šklebil, když se probudila; vybledlý; popraskaný strop zbarvený starým zatékáním; úzký, malý umyvadlový stolek; hnědý papírový lambrequin s fialovými růžemi; skvrnité staré zrcadlo s prasklinou napříč, opřené o nedostatečný toaletní stolek; sklenice s prastarým potpourri,

kterou vyrobila její matka během svých líbánek; krabička s mušlemi a jedním prasklým rohem, kterou vyrobila sestřenice Sticklesová ve svém dívčím věku; korálkový polštářek s polovinou třásní z korálků; jedna strnulá žlutá židle; vybledlé staré heslo “Odešel, ale není zapomenut”, které bylo barevnými nitěmi vyšito na plátně od staré zachmuřené prababičky Stirlingové; staré fotografie příbuzných, kteří byli dávno vyhnáni z pokojů pod ní. Byly tam jen dvě fotografie s lidmi, kteří nebyli příbuzní. Jedna, stará chromo fotografie štěněte sedícího na deštivém zápraží. Z toho obrázku byla Valancy vždycky nešťastná. Ten opuštěný pejsek krčící se na prahu v prudkém dešti! Proč někdo neotevřel dveře a nepustil ho dovnitř? Druhý obrázek byla vybledlá, paspartovaná rytina královny Luisy scházející po schodišti, kterou jí teta Wellingtonová darovala k desátým narozeninám. Devatenáct let se na ni dívala a nenáviděla ji, krásnou, samolibou, královnu Louisu. Nikdy se však neodvážila ji zničit nebo odstranit. Matka a sestřenice Sticklesová by se zhrozily, nebo, jak se Valancy neuctivě vyjádřila ve svých myšlenkách, by dostaly nervový záchvat.

Každý pokoj v domě byl samozřejmě ošklivý. A v přízemí se na vzhledu pokojů šetřilo ještě víc. Na pokoje, které nikdo nikdy neviděl, nebyly peníze. Valancy měla někdy pocit, že by si svůj pokoj mohla zařídit sama, i kdyby neměla peníze, kdyby jí to bylo dovoleno. Matka však každý nesmělý návrh zamítla a Valancy na něm netrvala. Valancy nikdy netrvala na svém. Bála se toho. Její matka nesnesla odpor. Paní Stirlingová by celé dny trucovala, kdyby ji někdo urazil, a tvářila by se jako uražená vévodkyně. Jediné, co se Valancy na jejím pokoji líbilo, bylo, že tam mohla být v noci sama a vyplakat se, když chtěla.

Ale koneckonců, co na tom záleží, když je pokoj, který nepoužíváte k ničemu jinému než ke spaní a oblékání, a navíc je ošklivý. Valancy nikdy nesměla zůstat sama ve svém pokoji za jiným účelem. Lidé, kteří chtěli být sami, jak se domnívala paní Fredericka Stirlingová a sestřenice Sticklesová, mohli chtít být sami jen z nějakého zlověstného důvodu. Ale její pokoj v Modrém zámku byl vším, čím by pokoj měl být.

Valancy, v reálném životě tak stísněná a utlumená, převálcovaná a odstrkovaná, se ve svých denních snech dokázala docela skvěle odvázat. Nikdo ze Stirlingova klanu ani z jeho rozvětveného okolí to netušil, nejméně její matka a sestřenice Sticklesová. Nikdy nevěděli, že Valancy má dva domovy – ošklivě červený cihlový dům na Elm Street a Modrý zámek ve Španělsku. Valancy často žila v duchu v Modrém zámku, co si pamatovala. Byla úplně malinká, když zjistila, že je jím posedlá. Vždycky, když zavřela oči, viděla ho zřetelně, s jeho věžičkami, zahalený do své mdlé, modré líbeznosti v krásné zemi. Na tom zámku bylo všechno nádherné a krásné. Šperky, které mohly nosit jen královny, roucha z měsíčního světla a ohně, pohovky z růží a zlata, dlouhé schody z mělkého mramoru s velkými bílými urnami, po nichž stoupaly a klesaly štíhlé, mlhou oděné dívky, nádvoří s mramorovými sloupy, kde se třpytily fontány a mezi myrtami zpívali slavíci, zrcadlové sály, v nichž se odráželi jen krásní rytíři a krásné ženy – ona sama byla nejkrásnější ze všech, pro jejíž pohled umírali lidé. Jediné, co ji podporovalo v nudných dnech, byla naděje, že se v noci vydá na cestu snů. Většina Stirlingů, ne-li všichni, by zemřela hrůzou, kdyby věděla alespoň polovinu věcí, které Valancy dělala ve svém Modrém zámku.

Za prvé v něm měla docela dost milenců. Jeden, který se jí dvořil se vší romantickou rytířskou vroucností, ji získal po dlouhé oddanosti a mnoha hrdinských činech a byl s ní oddán s okázalostí a pompou ve velké kapli Modrého zámku.

Ve dvanácti letech byl tento milenec krásný chlapec se zlatými kadeřemi a nebesky modrýma očima. V patnácti byl vysoký, tmavý a bledý, ale stále velmi krásný. Ve dvaceti byl asketický, zasněný, oduševnělý. V pětadvaceti měl čistě řezanou čelist, mírně zachmuřenou, a tvář spíše silnou a drsnou než hezkou. Valancy ve svém Modrém zámku nikdy nedospěla do věku pětadvaceti let, ale nedávno – velmi nedávno – měl její hrdina zrzavé, plavé vlasy, pokřivený úsměv a tajemnou minulost.

Nelze říct, že Valancy tyto milence úmyslně zavraždila, když povyrostla. Jeden prostě zmizel, když přišel další. V Modrém zámku je v tomto ohledu vše velmi příhodné.

Jenže toho rána, v den svých narozenin, nemohla Valancy najít klíč od svého Modrého zámku. Realita se na ni příliš tlačila a štekala jí v patách jako malý vzteklý pes. Bylo jí devětadvacet, byla osamělá, nechtěná, neoblíbená – jediná dívka v jejím klanu, bez minulosti a bez budoucnosti. Kam až se mohla ohlédnout, byl její život šedivý a bezbarvý, nikde ani jediná karmínová nebo fialová skvrna. Pokud se mohla dívat dopředu, zdálo se, že to bude stejné, dokud z ní nezbude jen osamělý, malý uschlý list, který se drží na zimní větvi. Okamžik, kdy si žena uvědomí, že nemá pro co žít – ani pro lásku, ani pro povinnost, ani pro cíl, ani pro naději ... vnímá jen pachutí přibližující se smrti.

“A já prostě musím žít dál. Možná budu muset žít osmdesát let,” pomyslela si Valancy v jakési panice. “Všichni jsou v moji rodině

strašně dlouhověcí. Zvedá se mi žaludek, když na to pomyslím.” Byla ráda, že prší – nebo spíš byla velmi spokojená, že prší. Ten den se žádný piknik konat nebude. Tento každoroční piknik, kterým teta a strýc Wellingtonovi – vždycky na ně myslela v tomto pořadí – nevyhnutelně oslavovali své zasnoubení na pikniku před třiceti lety, byl v posledních letech pro Valancy skutečnou noční můrou. Nešťastnou náhodou to bylo ve stejný den jako její narozeniny, a když překročila pětadvacítku, nikdo jí nedovolil na to zapomenout. I když na piknik chodila nerada, nikdy by ji nenapadlo se proti němu vzbouřit. Zdálo se, že v její povaze není nic revolučního. A přesně věděla, co jí na pikniku každý řekne. Strýček Wellington, kterého neměla ráda a opovrhovala jím, přestože splnil nejvyšší stirlingovskou touhu, “vzít si někoho pro peníze”, by jí řekl prasečím šepotem: “Ještě neuvažuješ o svatbě, má drahá?” a pak by se dal do hurónského smíchu, kterým vždycky zakončoval své nudné poznámky. Teta Wellingtonová, před níž Valancy stála v opovržlivé úctě, jí vyprávěla o Oliviných nových šifonových šatech a o Cecilově posledním oddaném dopise. Valancy se musela tvářit tak spokojeně a zaujatě, jako by šaty a dopis byly její, jinak by se teta Wellingtonová urazila. A Valancy se už dávno rozhodla, že raději urazí Boha než tetu Wellingtonovou, protože Bůh jí možná odpustí, ale teta Wellingtonová nikdy.

Teta Alberta, nesmírně tlustá, s milým zvykem mluvit o svém manželovi vždy jako o “něm”, jako by byl jediným mužským tvorem na světě, která nikdy nemohla zapomenout, že v mládí byla velkou krasavicí, by Valancy kondolovala k její snědé pleti...

“Nevím, proč jsou všechny dnešní dívky tak opálené. Když jsem byla mladá, měla jsem kůži jako růže a smetanu. Byla jsem

považována za nejkrásnější dívku v Kanadě, drahoušku.”

Možná by strýček Herbert neřekl nic – nebo by možná žertovně poznamenal: “Jak jsi ztloustla, Doss!” A pak by se všichni zasmáli nad tou přehnaně humornou představou, že chudák hubená Doss tloustne.

Pohledný, vážný strýc James, kterého Valancy neměla ráda, ale vážila si ho, protože měl pověst velmi chytrého člověka – velkých mozků nebylo ve Stirlingově rodu příliš mnoho, by pravděpodobně poznamenal se sarkasmem, který mu získal pověst: “Předpokládám, že máš v těchto dnech hodně práce se svým nadějným hrudníkem.” A strýc Benjamin by se mezi sípavým smíchem zeptal na některé ze svých odporných hádanek a sám by na ně odpověděl.

“Jaký je rozdíl mezi Doss a myší? Myš je zažraná do sýru a Doss do hejsků.”

Valancy ho slyšela tuhle hádanku položit už padesátkrát a pokaždé měla chuť po něm něco hodit. Ale nikdy to neudělala. Za prvé, Stirlingovi prostě neházeli věcmi, za druhé, strýc Benjamin byl bohatý a bezdětný starý vdovec a Valancy byla vychována ve strachu s připomínkou na jeho obrovské jmění. Kdyby ho urazila, vyškrtl by ji ze své závěti – za předpokladu, že by v ní byla. Valancy nechtěla být vyškrtuta ze závěti strýce Benjamina. Celý život byla chudá a znala její šíravou hořkost. Proto snášela jeho hádanky, a dokonce se nad nimi usmívala zmučenými úsměvy.

Teta Isabel, přímočará a nepříjemná jako východní vítr, ji pokaždé nějak zkritizovala – Valancy nedokázala předvídat, co ji zase vytkne, protože teta Isabel nikdy neopakovala kritiku – pokaždé si našla něco nového, čím vás popíchla. Teta Isabel se pyšnila tím, že říká, co

si myslí, ale neměla moc ráda, když jí ostatní říkali, co si myslí. Valancy nikdy neříkala, co si myslí.

Sestřenice Georgiana – pojmenovaná po své praprababičce, která dostala jméno po Jiřím Čtvrtém – neomaleně vypočítávala jména všech příbuzných a přátel, kteří zemřeli od posledního pikniku, a přemýšlela, “kdo z nás bude další na řadě”.

Odporně kompetentní teta Mildred by Valancy donekonečna vyprávěla o svém manželovi a svých odíózních zázračných dětech, protože Valancy by byla jediná, kdo by to vydržel. Ze stejného důvodu sestřenice Gladys – skutečně první sestřenice Gladys, která byla kdysi vzdálená, podle přísného způsobu, jakým Stirlingovi tabuizovali příbuzenské vztahy – vysoká, štíhlá dáma, která přiznávala, že má citlivou povahu, detailně popisovala muka svého zánětu nervů. A Olive, zázračná dívka celého klanu Stirlingů, která měla všechno, co Valancy neměla – krásu, popularitu, lásku, se předváděla svou krásou, zakládala si na své popularitě a předváděla své diamantové insignie lásky v oslněných, závistivých očích Valancy.

To všechno by se dnes nestalo. A žádné balení lžiček by se nekonalo. Balení vždycky zůstávalo na Valancy a sestřenici Sticklesové. A jednou, před šesti lety, se ztratila stříbrná lžička ze svatební sady tety Wellingtonové. Valancy o té stříbrné lžičce už nikdy neslyšela. Její duch se zjevoval jako Banquo na každé následující rodinné hostině. Ach ano, Valancy přesně věděla, jak bude piknik vypadat, a blahořečila dešti, který ji před ním zachránil. Letos žádný piknik nebude. Kdyby teta Wellingtonová nemohla slavit v samotný posvátný den, nechtěla by jindy žádnou oslavu. Děkovala za to všem bohům, ať už byli jacíkoli.

Protože piknik nebude, rozhodla se Valancy, že pokud odpoledne vydrží déšť, zajde do knihovny pro další z knih Johna Fostera. Valancy nikdy nesměla číst romány, ale knihy Johna Fostera nebyly romány. Byly to “knihy o přírodě”, jak řekla knihovnice paní Frederickové Stirlingové, “o lese, o ptácích, o broucích a tak, víte?”. Valancy je tedy směla číst – pod protestem, protože bylo příliš zřejmé, že se jí příliš líbí. Bylo přípustné, dokonce chvályhodné číst, aby si člověk zlepšil mysl a náboženství, ale kniha, která ho bavila, byla nebezpečná. Valancy nevěděla, jestli se její mysl zlepšuje, nebo ne, ale nejasně cítila, že kdyby se s knihami Johna Fostera setkala před lety, život by pro ni možná vypadal jinak. Zdálo se jí, že přinášejí záblesky světa, do něhož mohla kdysi vstoupit, ačkoli teď měla dveře navždy zavřené. Knihy Johna Fostera byly v knihovně v Deerwoodu teprve v posledním roce, ačkoli knihovnice Valancy řekla, že byl známým spisovatelem už několik let.

“Kde bydlí?” zeptala se Valancy.

“To nikdo neví. Podle jeho knih to musí být Kanadčan, ale víc informací se nedá zjistit. Jeho nakladatelé nechtějí říct ani slovo. Dost pravděpodobně je John Foster pseudonym. Jeho knihy jsou tak populární, že je vůbec nemůžeme zadržet, i když opravdu nechápu, co v nich lidé nacházejí, tak skvělého.”

“Myslím, že jsou úžasné,” řekla Valancy nesměle.

“No...” Slečna Clarksonová se blahosklonně usmála způsobem, který její názory odsunul do pozadí: “Nemůžu říct, že by mě brouci taky nějak zvlášť zajímali. Ale zdá se, že Foster o nich ví všechno.” Valancy nevěděla, jestli se o brouky zajímá i ona. Nebyly to neobyčejné znalosti Johna Fostera o divokých tvorech a životě hmyzu, co ji nadchlo. Těžko mohla říct, čím to bylo – nějakým

dráždivým vábením nikdy neodhaleného tajemství – nějakým náznakem velkého tajemství jen o kousek dál – nějakou slabou, neuchopitelnou ozvěnou krásných, zapomenutých věcí – kouzlo Johna Fostera bylo nedefinovatelné.

Ano, pořídila by si novou Fosterovu knihu. Je to už měsíc, co měla *Bodlákovou sklizeň*, takže matka jistě nemůže nic namítat. Valancy ji četla čtyřikrát – znala celé pasáže nazpaměť.

A – skoro ji napadlo, že by s tou podivnou bolestí kolem srdce mohla zajít za doktorem Trentem. Poslední dobou se objevovala poměrně často a bušení srdce začínalo být nepříjemné, nemluvě o občasných závratích a podivné dušnosti. Ale mohla by za ním jít, aniž by to někomu řekla? To byla velmi odvážná myšlenka. Nikdo ze Stirlingů nikdy nešel k lékaři, aniž by se poradil s rodinou a získal souhlas strýce Jamese. Pak se vydali k doktoru Ambrosovi Marshovi z Port Lawrence, který si vzal za ženu sestřenicí z druhého kolena Adelaide Stirlingovou.

Valancy však doktora Ambrose Marshe neměla ráda. A kromě toho se nemohla dostat do patnáct mil vzdáleného Port Lawrence, aniž by ji tam odvezli. Nechtěla, aby se někdo dozvěděl o jejím srdci. Byl by kolem toho takový povyk a všichni členové rodiny by se sjížděli a mluvili by o tom a radili by jí a varovali by ji a vyprávěli by jí strašlivé příběhy o pratetách a sestřenicích, které padly mrtvé bez jediného varování.

Teta Isabel by si vzpomněla, že vždycky říkala, že Doss vypadá jako dívka, která bude mít potíže se srdcem; a strýc Wellington by to bral jako osobní urážku, když “žádný Stirling ještě nikdy neměl srdeční chorobu”; a Georgiana by v dokonale slyšitelných průpovídkách předpovídala, že “chudák, milá Doss už na tomhle světě dlouho

nebude, obávám se”; a sestřenice Gladys říkala: “Proč, moje srdce je takové už léta,” tónem, který naznačoval, že nikdo jiný nemá ani co mít srdce; a Olive-Olive by se jen tvářila krásně a nadřazeně a nechutně zdravě, jako by říkala: “Proč tolik povyku kvůli takové vybledlé zbytečnosti, jako je Doss, když máš mě?”

Valancy cítila, že to nemůže nikomu říct, pokud nebude muset. Byla si naprosto jistá, že s jejím srdcem není vůbec nic vážného v nepořádku a není třeba všech těch nepříjemností, které by následovaly, kdyby se o tom zmínila. Prostě se nenápadně vytratí a ještě ten den navštíví doktora Trenta. Pokud jde o jeho účet, měla dvě stě dolarů, které jí otec uložil do banky v den, kdy se narodila. Nikdy nesměla použít ani úroky z této částky, ale tajně si vybrala dost, aby mohla zaplatit doktoru Trentovi.

Doktor Trent byl nevrlý, prostořeký, roztržitý starý chlapík, ale byl uznávanou autoritou v oblasti srdečních chorob, i když byl jen praktickým lékařem v Deerwoodu. Doktoru Trentovi bylo přes sedmdesát a proslýchalo se, že se chystá brzy odejít do důchodu. Nikdo ze Stirlingova klanu k němu nechodil od chvíle, kdy před deseti lety řekl sestřenici Gladys, že její zánět nervů je jen výmysl a že si to užívá. Nemluvě o tom, že byl presbyterián, když všichni Stirlingové chodili do anglikánského kostela. Ale Valancy, mezi ďáblem neloajality ke klanu a hlubokým mořem povyku, rachotu a rad, si myslela, že bude raději riskovat s ďáblem.

KAPITOLA II.

Když sestřenice Sticklesová zaklepala na dveře, Valancy věděla, že je půl osmé a že musí vstávat. Co si pamatovala, klepala sestřenice Sticklesová na její dveře vždycky v půl osmé. Sestřenice Sticklesová a paní Frederick Stirlingová byly vzhůru od sedmi, ale Valancy směla ležet o půl hodiny déle, protože podle rodinné tradice byla choulostivá.

Valancy vstala, i když dnes ráno vstávala nerada jako nikdy předtím. Proč vlastně vstávat? Další ponurý den jako všechny předešlé, plný bezvýznamných drobných úkolů, bez radosti a důležitosti, které nikomu nepřinášely užitek. Ale kdyby nevstala hned, nebyla by v osm hodin připravená na snídani. V domácnosti paní Stirlingové byly pevné časy na jídlo pravidlem. Snídaně v osm, oběd v jednu, večere v šest, rok co rok. Žádné výmluvy za zpoždění se nikdy netolerovaly. A tak Valancy vstala a třásla se. V místnosti byla krutá zima a pronikavý chlad vlhkého květnového rána. V domě bude zima celý den. Jedním z pravidel paní Frederickové bylo, že po čtyřiaadvacátém květnu není třeba rozdělovat oheň. Jídlo se vařilo na malých olejových kamnech na zadní verandě. A přestože květen mohl být ledový a říjen mrazivý, podle kalendáře se až do jednadvacátého října nezapaloval žádný oheň. Jednadvacátého října začala paní Fredericková vařit na kuchyňském sporáku a večer zapalovala oheň v kamnech v obývacím pokoji. V souvislosti s tím se

šuškalo, že zesnulý Frederick Stirling se nachladil, což mělo za následek jeho smrt během prvního roku života Valancy, protože paní Fredericková dvacátého října nerozdělávala oheň. Zapálila ho až následující den – ale to bylo pro Fredericka Stirlinga o den později.

Valancy si svlékla a pověsila do skříně noční košili z hrubé nebělené bavlny s vysokým výstřihem a dlouhými přiléhavými rukávy. Oblékla si spodní prádlo podobného charakteru, šaty z hnědého ginghamu, tlusté černé punčochy a boty na gumovém podpatku. V posledních letech si zvykla upravovat si vlasy se staženým stínítkem na okně u zrcadla. Vrásky na její tváři se pak neprojevovaly tak zřetelně. Ale dnes ráno trhla stínítkem až nahoru a podívala se na sebe do zrcadla s vášnivým odhodláním vidět se tak, jak ji vidí svět. Výsledek byl dost hrozný. Dokonce i kráska by si v tom drsném, nezměkčeném bočním světle zkusila své. Valancy viděla rovné černé vlasy, krátké a řídké, stále bez lesku, přestože jim každý večer svého života věnovala sto tahů kartáčem, ani víc, ani míň, a do kořínků pravidelně vtírala Redfernovou bylinnou vlasovou vodu; jemné, rovné, černé obočí; nos, který jí vždycky připadal příliš malý i na její malý, bílý obličej; tenká, bledá ústa, která se vždycky trochu pootevřela a ukázala, špičaté bílé zuby; postava štíhlá a plochá, spíše podprůměrně vysoká. Nějak se jí vyhnuly rodinné vysoké lícní kosti a její tmavohnědé oči, příliš jemné a stínové, než aby byly černé, měly téměř orientální tvar. Kromě očí nebyla ani hezká, ani ošklivá – jen vypadala nevýrazně, usoudila hořce. Jak zřetelné byly v tom nemilosrdném světle vrásky kolem jejích očí a úst! A její úzká bílá tvář ještě nikdy nevypadala tak úzká a bílá.

Vlasy si upravila do drdolu. Pompadour účes (pojmenovaný po madame de Pompadour, milence francouzského krále Ludvíka XV.) už dávno vyšel z módy, ale byl v módě, když si Valancy poprvé vyčesala vlasy, a teta Wellingtonová rozhodla, že je tak musí nosit vždycky.

“Je to jediný způsob, který ti sluší. Tvůj obličej je tak malý, že mu musíš přidat na výšce efektem pompadour,” řekla teta Wellingtonová, která vždycky vyslovovala obyčejná slova, jako by říkala hluboké a důležité pravdy.

Valancy zatoužila mít vlasy stažené nízko do čela, s drdoly nad ušima, jako nosila Olive. Ale výrok tety Wellingtonové na ni měl takový účinek, že se už nikdy neodvážila změnit styl účesu. Bylo hodně věcí, na které si Valancy nikdy netroufla.

Celý život se něčeho bála, pomyslela si hořce. Od samého úsvitu vzpomínek, kdy se tak strašně bála velkého černého medvěda, který žil, jak jí vyprávěla sestřenice Sticklesová, ve skříni pod schody.

Bála se matčiných nevrlych záchvatů – bála se urazit strýce Benjamina – bála se stát terčem opovržení tety Wellingtonové – bála se kousavých poznámek tety Isabel – bála se nesouhlasu strýce Jamese – bála se urazit názory a předsudky celého klanu – bála se nedodržet zdání – bála se říct, co si opravdu o čemkoli myslí – bála se chudoby ve stáří. Strach, strach, strach – nikdy se mu nemohla vyhnout. Spoutával ji a omotával jako ocelová pavučina. Jedině ve svém Modrém zámku mohla najít dočasné uvolnění. A dnes ráno Valancy nemohla uvěřit, že nemá Modrý zámek. Už nikdy ho nedokáže najít? Devětadvacetiletá, neprovdaná, nežádoucí – co měla společného s vílami z Modrého zámku? Takové dětinské hlouposti navždy vyškrtla ze svého života a postavila se neúprosně realitě.

Otočila se od nevlídného zrcadla a podívala se ven. Ošklivost toho výhledu ji vždycky zasáhla jako rána; ošuntělý plot, rozpadající se stará prodejna kočárů na vedlejším pozemku, polepená hrubými, násilně barevnými reklamami; ponuré nádraží za ním s příšernými vybydlenci, kteří se kolem něj vždycky motali i v tuhle časnou hodinu. V lijáku to všechno vypadalo hůř než obvykle, zvlášť ta bestiální reklama “Udržujte si pleť školačky”. Valancy si zachovala pleť školačky. To byl právě ten problém. Nikde nebyl ani záblesk krásy – “přesně jako v mém životě,” pomyslela si Valancy sklesle. Její krátká hořkost pominula. Přijímala fakta stejně rezignovaně, jako je přijímala vždycky. Patřila k lidem, které život vždycky mívá. Na tom se nedalo nic změnit.

V tomto rozpoložení se Valancy odebrala na snídani.

KAPITOLA III.

Snídaně byla vždy stejná. Ovesná kaše, kterou Valancy nesnášela, toast a čaj a jedna lžička marmelády. Paní Fredericková považovala dvě lžičky za extravagantní, ale to ji nevadilo, protože marmeládu také nesnášela. Chladná, ponurá jídelna byla chladnější a pochmurnější než obvykle; za oknem pršelo, na stěnách se šklebili mrtví Stirlingové v příšerných pozlacených rámech.

„Sedni si rovně, Doss,“ řekla jí matka.

Valancy se posadila rovně. Mluvila s matkou a sestřenicí Sticklesovou o věcech, o kterých si vždycky povídaly. Nikdy ji nenapadlo, co by se stalo, kdyby se pokusila mluvit o něčem jiném. Tušila to. Proto to nikdy neudělala.

Paní Fredericková se na Prozřetelnost urazila, že jí poslala deštivý den, když chtěla jít na piknik, a tak snídala v mrzutém tichu, za což jí byla Valancy docela vděčná. Ale Christine Sticklesová jako obvykle nekonečně kňourala a stěžovala si na všechno – na počasí, na netěsnost spíže, na cenu ovesných vloček a másla – Valancy měla hned pocit, že si namazala toasty příliš nahrubo – na epidemii příušnic v Deerwoodu.

„Doss je určitě chytí,“ předvídala.

„Doss nesmí chodit tam, kde by mohla chytit příušnice,“ řekla paní Fredericková.

Valancy nikdy neměla příušnice – ani černý kašel, ani plané neštovice, ani spalničky – nic, co by měla mít – jen každou zimu hrozné nachlazení. Zimní nachlazení Doss byla v rodině jakousi tradicí. Zdálo se, že jí nic nemůže zabránit v tom, aby je chytila. Paní Fredericková a sestřenice Sticklesová jednou v zimě drželi Valancy od listopadu do května v teplém obývacím pokoji. Nesměla chodit ani do kostela. A Valancy chytala jednu rýmu za druhou a v červnu skončila se zánětem průdušek.

“Nikdo z mé rodiny nikdy takový nebyl,” řekla paní Fredericková a naznačila, že to musí být Stirlingova tendence.

“Stirlingové málokdy bývají nachlazení,” řekla sestřenice uraženě. Sama byla Stirlingová.

“Já si myslím,” řekla paní Fredericková, “že když se člověk rozhodne, že nebude mít rýmu, tak ji mít nebude.”

Tak v tom byl ten problém. Za všechno si mohla Valancy sama.

Ale toho konkrétního rána Valancy nesnesitelně mrzelo, že jí říkali Doss. Snášela to už devětadvacet let a najednou cítila, že už to dál snášet nemůže. Její celé jméno bylo Valancy Jane. Valancy Jane byla dost hrozná, ale Valancy se jí líbila, měla ten zvláštní, venkovský nádech. Valancy se vždycky divila, že ji Stirlingovi nechali takhle pokřtít. Bylo jí řečeno, že to jméno pro ni vybral její dědeček z matčiny strany, starý Amos Wansbarra. Její otec k němu přidal Jane, aby ho zcivilizoval, a celé spojení se vymanilo z potíží tím, že jí dal přezdívkou Doss.

„Mami,“ řekla nesměle, „nevadilo by ti, kdybys mi už říkala Valancy? Doss mi připadá takové-takové, prostě se mi to nelíbí.“

Paní Fredericková se na dceru udiveně podívala. Nosila brýle s nesmírně silnými skly, které jejím očím dodávaly zvláště nepříjemný vzhled.

„Proč ti Doss vadí?“

„Připadá mi to takové dětinské,“ zatvářila se zoufale Valancy.

„Ach!“ Paní Fredericková byla Wansbarová a wansbarovský úsměv nebyl žádnou předností. „Ale přezdívka je na tebe jako ušitá, protože jsi pořád dětinská.“

„Je mi devětadvacet,“ řeklo milé dítě zoufale.

„Na tvém místě bych to nehlásala z domovních věží, drahá,“ řekla paní Fredericková. „Devětadvacet! Když mi bylo devětadvacet, byla jsem devět let vdaná.“

„Já jsem se vdávala v sedmnácti,“ řekla hrdě sestřenice Sticklesová.

Valancy se na ně kradmo podívala. Paní Fredericková, až na ty příšerné brýle a hákovitý nos, díky němuž vypadala víc jako papoušek, než by mohl vypadat papoušek sám, nevypadala špatně. Ve dvaceti letech mohla být docela hezká. Ale sestřenice Sticklesová! A přesto byla Christine Sticklesová kdysi v očích některých mužů žádoucí. Valancy měla pocit, že sestřenice Sticklesová se svým širokým, plochým, vrásčitým obličejem, s mateřským znaménkem přímo na konci svého kostrbatého nosu, se štětinatými chloupky na bradě, vrásčitým žlutým krkem, bledýma, vystouplýma očima a tenkými, našpulenými ústy má před ní přece jen tuhle výhodu – to právo dívat se na ni svrchu. A přesto byla sestřenice Sticklesová pro paní Frederickovou nezbytná. Valancy žalostně přemýšlela, jaké by to bylo, kdyby ji někdo chtěl – kdyby ji někdo potřeboval. Nikdo na celém světě ji nepotřeboval a nikomu by nic nechybělo, kdyby ze života náhle zmizela. Pro svou matku byla zklamáním. Nikdo ji

neměl rád. Nikdy neměla ani kamarádku. “Nemám ani dar přátelství,” přiznala si jednou žalostně.

„Doss, ty jsi ještě nesnědla kůrku,” řekla paní Fredericková káravě. Celé dopoledne bez přestání pršelo. Valancy spíchla přikrývku. Valancy nesnášela pletení přikrývek. A nebylo to potřeba. Dům byl plný přikrývek. Na půdě byly tři velké truhly napěchované prošíványmi přikrývkami. Paní Fredericková začala prošívané deky ukládat, když bylo Valancy sedmnáct, a ukládala je dál, i když se nezdálo pravděpodobné, že by je Valancy někdy potřebovala. Ale Valancy musela pracovat a luxusní pracovní materiály byly příliš drahé. Nečinnost byla v domácnosti Stirlingových kardinálním hříchem. Když byla Valancy malá, musela si každý večer zapisovat do malého, nenáviděného černého sešitu všechny minuty, které ten den strávila nečinností. V neděli ji matka nutila, aby je sečetla a pomodlila se nad nimi.

V tento osudový den strávila Valancy v nečinnosti pouhých deset minut. Alespoň paní Fredericková a sestřenice Sticklesová by to nazvaly zahálkou. Šla si do svého pokoje pro lepší náprstek a namátkou provinile otevřela knihu *Bodláčí sklizeň*.

“Lesy jsou tak lidské,” napsal John Foster, “že aby je člověk poznal, musí s nimi žít. Občasná procházka po nich, kdy se držíme vyšlapaných cestiček, nás nikdy nepustí do jejich blízkosti. Chceme-li se s nimi spřátelit, musíme je vyhledávat a získávat častými, uctivými návštěvami v každou hodinu; ráno, v poledne i v noci; a v každém ročním období, na jaře, v létě, na podzim i v zimě. Jinak je nikdy nemůžeme doopravdy poznat a jakákoli naše předstíraná snaha o opak se jim nikdy nevnutí. Mají svůj vlastní účinný způsob, jak si udržet cizince v odstupu a zavřít svá srdce pouhým náhodným

pozorovatelům. Nemá smysl hledat lesy z jiných pohnutek než z čisté lásky k nim; hned nás odhalí a skryjí před námi všechna svá sladká starosvětská tajemství. Pokud však vědí, že do nich přicházíme z lásky, budou k nám velmi laskavé a poskytnou nám takové poklady krásy a potěšení, jaké si na žádném tržišti nekoupíte. Neboť lesy, pokud dávají, dávají nezištně a nic nezadržují před svými pravými ctiteli. Musíme do nich chodit s láskou, pokorou, trpělivě, pozorně a poznáme, jaká dojemná krása se skrývá v divokých místech a tichých zákoutích, ležících pod svitem hvězd a západem slunce, jaké kadence nadpozemské hudby se linou na větvích starých borovic nebo se ozývají v jedlových hájích, jaké jemné vůně vydechují mechy a kapradiny v prosluněných zákoutích nebo na vlhkých potocích, jaké sny, mýty a legendy starých časů v nich straší. Pak bude nesmrtelné srdce lesa tlouct o naše a jeho jemný život se nám vkrade do žil a navždy nás učiní svými, takže ať už půjdeme kamkoli a budeme se toulat jakkoli daleko, budeme stále přitahováni zpět k lesu, abychom našli své nejtrvalejší spříznění.” „Dossi,” zavolala na ni matka z chodby pod ní, „co děláš sama v tom pokoji?”

Valancy upustila *Bodláčí sklizeň* jako žhavý uhlík a utekla dolů ke svým záplatám; cítila však zvláštní povzbuzení ducha, které ji vždy na okamžik přepadlo, když se ponořila do některé z knih Johna Fostera. Valancy toho o lesích moc nevěděla – kromě strašidelných dubových a borových hájů kolem jejího Modrého zámku. Ale vždycky po nich tajně toužila a Fosterova kniha o lesích pro ni byla to nejlepší, co zatím poznala.

V poledne přestalo pršet, ale slunce vyšlo až ve tři. Pak Valancy nesměle řekla, že si myslí, že půjde do města.

„Proč chceš jít do města?“ zeptala se matka.

„Chci si vzít knihu z knihovny.“

„Vždyť sis knihu z knihovny koupila už minulý týden.“

„Ne, to bylo před čtyřmi týdny.“

„Čtyři týdny. Nesmysl!“

„Opravdu je to tak, mami.“

„Mýlíš se. Nemohlo to být déle než dva týdny. Nemám ráda rozpory. A vůbec nechápu, proč si chceš pořizovat knihu. Ztrácíš příliš mnoho času čtením.“

„Jakou cenu má můj čas?“ zeptal se Valancy trpce.

„Doss! Nemluv se mnou takovým tónem.“

„Potřebujeme čaj,“ řekla sestřenice Sticklesová. „Mohla by si pro něj dojít, jestli se chceš projít – i když tohle sychravé počasí není dobré, mohla by ses Doss nachladit.“

Dohadovali se o tom ještě deset minut a nakonec paní Fredericková poněkud neochotně souhlasila, že Valancy může jít.

KAPITOLA IV.

„Máš gumáky?“ zavolala sestřenice Sticklesová, když Valancy vyšla z domu.

Christine Sticklesová nikdy nezapomněla položit tuto otázku, když Valancy vyšla za sychravého dne ven.

„Ano.“

„Máš na sobě flanelovou spodničku?“ zeptala se paní Fredericková.

„Ne.“

„Dossi, já ti opravdu nerozumím. Chceš se snad zase nachladit na smrt?“ Její hlas naznačoval, že Valancy už několikrát málem zemřela na nachlazení. „Okamžitě jdi nahoru a oblékni se!“

„Mami, já nepotřebuju flanelovou spodničku. Moje saténová je dostatečně teplá.“

„Dossi, vzpomeň si, že jsi měla před dvěma lety zánět průdušek. Běž a dělej, co ti řeknu!“

Valancy odešla, i když se nikdo nikdy nedozví, jak blízko byla k tomu, aby před odchodem mrštila gumákem na ulici. Tu šedou flanelovou spodničku nenáviděla víc než jakýkoli jiný oděv, který vlastnila. Olive nikdy nemusela nosit flanelovou spodničku. Olive nosila našasené hedvábí a krajkové volány. Ale Olivin otec měl „vyžehněné peníze“ a Olive nikdy neměla bronchitidu. Tak to bylo.

„Jsi si jistá, že jsi nenechala mýdlo ve vodě?“ dožadovala se odpovědi paní Fredericková. Ale Valancy byla pryč. Na rohu se otočila a ohlédla se po ošklivé ulici, kde bydlela. Stirlingův dům byl na ní nejošklivější – spíš než cokoli jiného připomínal červené cihlové vězení. Příliš vysoký na svou šířku a ještě vyšší díky baňaté skleněné kopuli na vrcholu. Kolem něj panoval pustý, vyprahlý klid starého domu, jehož život je dožitý.

Hned za rohem stál velmi pěkný domek s oblými okny a dublovanými štíty – nový dům, jeden z těch, které si člověk zamiluje hned, jak je uvidí. Clayton Markley ho postavil pro svou nevěstu. V červnu se měl ženit s Jennie Lloydovou. Domeček byl prý zařízen od půdy až po sklep, pro maximální pohodlí své nastávající.

“Nezávidím Jennie muže,” pomyslela si Valancy upřímně – Clayton Markley nepatřil k jejím mnoha ideálům – “ale závidím jí dům. Je to takový pěkný dům vonící novotou. Ach, kdybych tak mohla mít svůj vlastní dům – klidně chudý a maličký – ale svůj vlastní! Ovšem,” dodala hořce, “nemá cenu snít, když si člověk nemůže pořídit ani ložovou svíčku.”

Dnes záviděla Jennie Lloydové víc než kdy jindy. Jennie nebyla o moc hezčí než ona a nebyla ani o moc mladší. Přesto měla mít tento nádherný dům. A ty nejkrásnější šálky z Wedgwoodu, jaké Valancy kdy viděla; otevřený krb a povlečení s monogramy; lemované ubrusy a porcelánové skříňky. Proč některé dívky mají všechno a jiné nic? Nebylo to fér.

Valancy opět kypěla vzpourou, když šla kolem, primární, puchýřovitá postavička v ošuntělém plášti do deště a tři roky starém klobouku, občas pocákaná blátem od projíždějícího auta s jeho urážlivými výkřiky. Motory byly v Deerwoodu stále spíše novinkou,